

TAPOLCZAI LAPOK

EZELŐTT TAPOLCZA ÉS VIDÉKE.

FELELŐS SZERKESZTŐ: SZIGETHY ÖDÖN. KIADÓ ÉS TULAJDONOS: LÓWY B.

Előfizetési ár: Egész évre 10 K., félre 5 K.,
negyedévre 2 korona 50 fillér.

Megjelenik minden vasárnap.

Hirdetések árszabály szerint.
Nyílt-tér sora 1 korona.

A vas-székely.

Mint a spártai katoná, kőfalat és ércfalat helyettesít: úgy áll élő farként a székely katoná a keleti Kárpátokban.

Erdély jeles emberei — élükön dr. Ugron Gábor miniszterrel — *vas székely* címen emléket szándékoznak állítani a hős fiuknak. A mozgalom központja Székelyudvarhely, s a nagy bizottságból két nevet kell megjegyezni: *Dr. Majtényi Miklós* polgármester az elnök s *Emberi Árpád* tanár a titkár. Szegbeverés címen kérnek törvényhatóságoktól 200 koronát, városoktól 100 koronát, községektől 50 koronát, egyesektől 20 koronát. Legkisebb összeg 2 korona. Minden adományozó nevét Aranykönyvbe írják. Az adományt Székelyudvarhelyre kell küldeni a városházára. Szívesen közvetít a mi lapunk is, — mert ide is küldöttek gyűjtőívet s szép felhívást. Vannak, akik helytelenítik majd, hogy itt is közhírré tesszük ez, mert, mondják, süket fülekre talál, hiszen itt van annyi sok más cél, ami szűkebb hazánk érdekeit munkáló filantrop egyesületeink támogatása, a mi elfejtett szobrunk, a Bacsányi János emléke; mit várunk tehát a vas-székely emlékre?

Erre azt feleljük, hogy hiszen nem is ezekhez, hanem másokhoz szólunk, sőt ime közöljük a székelyudvarhelyi gyönyörű felhívást, mert minden magyarhoz szól ez. A nyugati földbirtokosokat is védik a keleti vas-székelyek.

Magyarország társadalmához!

A székelység anyavárosában ünnep készül, az öntudat és a szeretet ünnepe. A székely katonák hírneves ezrede, a 82. gyalogezred emlékjelét akar itt építeni a nagy haza és a kicsi otthon iránti hűség és elszántság kifejezésére. Egy szoborművet akar emelni, mely a puskatussal dolgozó székely katonát ábrázolja, amint törhetetlen nekilendüléssel urrá lesz a harcér borzalmain és szilárd vonású arcával küzdelméből visszanez hazafelé — családjára, gyermekeire, háza tájára való gondolással.

Megvédem hazámat minden pokol ellen! Ezt a kifejezést mondja a világba komor felindulása. Megvédem házaeskám jövődjét, hogy legyen, mindig legyen, aki Magyarországot keleten így tudja védeni hazáját! Ezt a kifejezést mondja hazanéző szeretete. Ime az az öntudat és az a szeretet, mely a székelység anyavárosában ünnepre készül.

Ünnepre készül, de nem az öndicsőítés végett. Nem azért, hogy a hűség pihenést találjon egy szobor melletti összesereglésben. Hanem azért, hogy a lelkek szilárdsága, s a testi izmok kitartása új fellángolásba jöjjön, s elborítsa bizalommal és áldozatkésséggel a hazáért és házáért küzdő vasszékely jelképét. Vasszékely: ez lesz a szobor neve; példázása annak a vasnak, melyből fegyver és békés szerszám egyaránt kikerül, s mely az ellenséges irigységet le-sújtja a föld alá és az életadó kenyeret felhossa a föld alól. Vas-székely: ez lesz a szobor világba hangzó hitvallása, hogy a székelynek vas lesz az ereje, az ellenálló képessége, a hazáért való helytállása és a jövődő nemzedékekért való igyekezete.

A vasról való ezt a nagy példázást és ezt a nagy hitvallást fogadja lelkébe Magyarország egész társadalmá! A szobor belső lényegének adja meg áldozatkésséggel a

külső burkolatát, hogy egész ország öntudata és szeretete ömöljön végig a szobor egymásba folyó vaspikkelyen. Amit így egybeönt az áldozatkésség, abból az ezrével és ezrével elhullott székely hősök árváinak és özvegyeinek gyűl segítségadó pénz-alap, mely kenyérrel, ruhával, neveléssel és jó sorssal akarja ellátni azokat, akik számára csak hősök emléke maradt meg és a sürti könnyezések keserűsége. Erre a kifejezhetetlen szomorúságra is visszanez a vasszékely alakja; erre a fekete gondtómegre is szétozlató erőt akar hozni a székely vaslelke, mert különben rozsdá lepi el az élettermő vasat a könnyezések vizétől. Széles Magyarországon minden nemesen érző lélek fel tudja fogni, hogy mit jeient az ország keletének székely magyarságában, ebben az egységes és ezer év óta lebirhatatlan magyar szögletben, s annak tömött tömegében, ha sok tízezer férfit kell ennek a népnek kétségbeesetten siratnia.

Hadd tudjon ez a sirás kegyeletté magasztosulni, s maradjon ki belőle a kétségbeesés! Ezt akarja riadóként szétsugá-

rozni a Vas-székely előretörő és visszanező szoborképe. Értsük meg ebből a hazavédő és családszerető lelket, s egész társadalmunk fogjon össze, hogy ennek a megértésnek az ünnepe legyen a 82-es székely katonák ünnepe. Jöjjetek mindnyájan, akik hinni és hitet terjeszteni tudtok: Jöjjetek, hogy megterheléseket megenyhüljön, s hogy hitetek fölemelni és új tüzekben megacélosodni tudjon. Legyen vasszékely szobra szellemünkbe beleformálódó szimbólum; legyen az egész országé az öntudat, amivel küzd; legyen az egész országé a szeretet, amivel könnyeket töröl.

Hivunk, testvérséggel várunk, s áldozatos szíveteiket a jelen és jövődő minden hálájával fogadjuk!

Székelyudvarhelyen, 1917. szept. hó 25.

A „Vas-székely” szobor ünnepségének előkészítő bizottsága nevében:

Ugron Gábor dr.,
m. kir. belügyminiszter.
stb. még 50 név.

Autonomiát követelünk.

Irta: Miklós József, káplán.

Ezt a megalkuvást nem tűrő kijelentést írta Polónyi Géza volt igazságügyminiszter annak a tanulmányának elére, amelyet a kath. autonomiáról írt, s amelyet röpirat alakjában közrebocsátott abból az alkalomból kifolyólag, hogy a Wekerle-kormány is programjába vette a kath. autonomia mielőbbi megvalósítását.

Mi az autonomia? Magyarul: önkormányzat, vagyis bizonyos testületnek az a joga, hogy a törvényes korlátok között az önmaguk által megalkotott szabályok, törvények szerint intézik ügyeiket.

A megalakítandó magyar kath. autonomiának, vagyis a magyar kath. önkormányzatnak történelmi háttere van. Az 1848-iki törvényhozás (XX. t. c.) a Magyarországon levő nem katolikus felekezeteknek megadta az autonomiát, vagyis azt a jogot, hogy felekezeti belügyeiket önmaguk szabadon intézhessék. Csodálatos, hogy a katolikusoknak, a katolicizmusnak, mint addig az ideig államvallásnak ezt az autonomiát megadni elefedték, vagy legalább is nem tartották szükségesnek. Pedig Rónay János, Csanádmegye követe a Rendekek táblájának benyújtotta a kath. autonomiára vonatkozó javaslatát, hogy: „valamint minden bevett vallások egyházának a polgári hatalom irányában viszonyaik egyedül a törvény által vannak meghatározva, úgy a katolikus egyháznak a polgári hatalom irányában viszonyai is a szabadság és vallási függetlenség alapján hasonlóan törvény által rendeltessék.” És jöllehet ettől az időtől fogva a magyar katolikusok sohasem szüntek meg a maguk számára, már csak az egyenjogúság elvéne! fogva is, az önkormányzatot követelni, — mindeddig sikertelenül fáradoztak. A magyar katolikusoknak még most sincs meg az a joguk, hogy kath. belügyeiket önmaguk, öncélúan, a kormánytól teljesen függetlenül intézhessék, hogy a kath. alapokat, az u. n. „Vallás-alap”-ot és a „Tanulmányi alap”-ot önállóan kezeljék és hogy a püspökségek betöltésénél szavuk legyen. A „Vallás-alap” és „Tanulmányi alap” tisztán kath. intézmény, eredeti-

leg kath. egyházi (eltörölt szerzetesi) birtokok, amelyeknek katolikus célokat kellene szolgálniok. De sajnos, ez nem így van. A kormány kezeli jövődelmüket és közismert tény, hogy a tisztán kath. célokon kívül sok másféle nem kath. célra is juttat a kormány belőlük. A kath. önkormányzat saját kezelésébe venné ezeket az alapokat. Azután ott van a püspökségek betöltése. A kormány tölti be a kath. püspökségeket, illetve a királynak, mint legfőbb kegyurnak a kormány terjeszti fel a kinevezendő püspököt, az a kormány, amely felekezetnélküli, mivel kormánya egyuttal a nem kath. felekezeteknek is, tehát felekezetnélkülinek kell lennie! Kérdés: hogyan tudhatja képviselni az ilyen felekezetnélküli kormány a kath. híveket, hogyan tartja szem előtt a kath. érdekeket a püspökségek betöltésénél? Ez már mégis csak a katolikusok belső, felekezeti ügye, hogy ki legyen az ő főpásztoruk; ne bízzák ezt rá a felekezetnélküli kormányra. A más vallásfelekezetek sem bízzák rá. Ők maguk választják főpapjaikat, illetve előjáróikat.

A kath. önkormányzat hiányában fordulnak elő szerte az országban olyan viszás helyzetek, hogy a patronatusi, kegyuri jog alapján a valamikor tisztán kath. városoknak, vagy kath. magánkegyuraknak adott választási jogot, ma a városi és magán kegyuraságokba bekerült nem katolikusok is gyakorolják: nem katolikusok választják a katolikus plébánost: Risum teneatis! De így van ez pl. Budapesten is, így volt legutóbb a józsefvárosi plébánia betöltésénél is. Tisztelet és becsülés a kegyuraságot gyakorló városi tanácsba beválasztott nem kath. tanácsstagoknak és a magán kegyuraságokba bekerült nem katolikusoknak, de hát elvégre is önekik, mint más vallásuaknak a katolikusok kath. patronatusi jogot a józan ész diktálta igazság szerint nem gyakorolhatnak. Mert hiszen megfordítva a dolgot: ők maguk egyszerűen lehetetlennek tartják, hogy az ő tisztán felekezeti belügyeikbe katolikus részről bármi módon is dispozitíve beleavatkozzanak! És ez az álláspon egészen természetes is: de hát épen azért tartja ezt

az álláspontot a magyar kath. Egyház is. Mert ám legyen patronus, legyen kegyuraság, amely kinevezési jogot gyakorol, de az legyen katolikus. Erre az álláspontra helyezkedve és ezen az állásponton megmaradva azután nem éri sérelem az autonomia által az apostoli király főkegyuri jogát sem, mert az apostoli király, mint ilyen mindig katolikus, tehát így lehet kegyur; az autonomia sértetlenül hagyja a kath. uralkodónak ezt a főkegyuri jogát, csak azt akarja, hogy: „Ő ezt a jogot ne az állami kormányzat utján gyakorolja” — amint ezt Polónyi Géza, v. igazságügy-miniszter nagyon helyesen kifejti és hangsúlyozza.

A kath. autonomia tehát azt célozza, hogy ne az állam kormányozza és ne az arra nem hivatott más vallásfelekezetekhez tartozó közegek intézzék a tisztán katolikus felekezeti belügyeket, hanem intézzék el ezt maguk a katolikusok egyházkormányzati, vallási és közoktatásügyi téren jogi és financiális ügyeket tekintve egyaránt. „A kormányt, mint Polónyi v. igazságügy-miniszter megjegyzi — az állam szempontjából szükséges *felügyeleti jogból* illesse meg a kath. Egyházzal szemben is annyi, de csakis annyi, mint amennyi őt e téren más felekezetekkel szemben megilleti.”

Hősök emlékezetére.

Emlékbeszéd, melyet a tapolcai áll. polg. leányiskola gyásznapján mondott:

Sándorfi Anna.

Ősz van. Sárgulnak s hullanak a fák levelei. A lehulló levelek szemfedőt borítanak a megpihent természetre, melynek ezerféle teremtménye megívta harcát rövid életéért. — Mindegyik élt, hogy küzdjön a maga és faja fennmaradásáért. Belefáradva a küzdelembe s megvalósítva az élet célját, mindannyian visszatérnek az őszanya, a föld kebelébe.

E borongós, szomorú napokban, melyeket a természet rendje is arra szánt, hogy megemlékezzünk az elmúlásról, — visszagondolunk azokra, kik magasabb hatalomtól kényszerítve, itt hagytak bennünket.

A halál megfoghatatlan rejtelem és ép azért félelemmel gondolunk azokra, kik birodalmának lakói. Félünk e békés világtól, a néma csendtől, mely változatlan és örökké tart. Félünk, mert nem tudjuk, elvégeztük-e az örök álommal a léleknek minden keservét. — Nem tudjuk, folytatják-e szeretteink ott is az életnek legtisztább gyönyörűségét, az álmódást. S ha álmodnak, ugyan mit? Tudnak e rólunk, az itt maradottakról. Érzik-e azokat a bajokat, melyek közt mi e földön vergődünk. Mind ezekre keressük a választ, s csak erős hitünk, melyet a túlvilág létezésével mélyítünk, vigasztal némileg bennünket.

„Memento mori” — ezzel köszöntik egymást a különben elnémult karthauziak, s ezt mondjuk mi is a mai napon. — Mostanáig a halottak napja csak a kereszténység gyásznapja volt. De megváltoztak az idők! Olyan világot élünk, melyben a régi keretek meglazulnak. Az egyes ünnepek is, melyeket minden vallás a maga hite szerint ünnepekként, egyetemes nemzeti ünneppé szélesednek. Ilyenné vált a mai nap is.

Immár több mint három esztendeje egy szörnyű háború irtozatai reszketetik meg az egész földet. Nemcsak népek, hanem világok harcolnak egymás ellen. Ebben az emberfeletti küzdelemben a mi véreink is részt vesznek. Ott vannak a magyar katonák Tirol örökös hóval és jéggel borított ormáin, bedönthetetlen érckapuként őrzik a hegyszorosok bejárásait; ott vannak a Karszt kopár és borzalmas vidékén épen úgy, mint a podoliai mocsarak zombékjai közt; Galicia sík földjén csak úgy, mint az erdélyi széleken. És ott vannak, sajnos, mindenütt, hol géppel arat a halál s patakokban ömlik a kiontott vér. A magyar

katoná dicsőségét zengi az egész világ és a magyar katoná sírját hantolják minden csatatéren.

S az itthon maradottak? az anyák, hitvesek, a testvérek és menyasszonyok nem borulhatnak kihűlő tetemükre; nem csókolhatják le arcukról az életnek utolsó mosolyát. Sirjukon nem a szeretet növeszti a megújuló élet s a rá gondolás figyelmes tanujelét: a fakadó rózsát, a búsan lehajló szomorú füzet, hanem a mindennel kibékítő és mindent megváltoztató idő; a természetnek láthatatlan, megfoghatatlan s csak hatásaiban létező örök megnyilvánulása.

Ha még sokáig tart e háború, temetővé válik a világ s apró sírhalmok jelzik a nagy idők vértanúinak emlékét. Korhadó fakeresztek alatt pihennek majdan hazánk legjobb fiai s csak szabadon csapongó képzeletünk és multba érző szívünk sejteti velünk legendás, megdicsőült emléktüket.

Ha kimentek a tapolcai temetőbe, ott is láthatok egymás mellett sok frissen hantolt elhagyott sírhalmot. S ha elolvassátok a fejfákat, látni fogjátok, hogy nemcsak halosunk fiai, hanem idegen, soha nem hallott hősök is nyugosznak ott. Békében fekszenek egymás mellett, a zalamegyei gyerek, ki talán a Doberdóért kapott gránátzilánkot, vagy a felvidéki tót, ki Albániában harcolt értünk. Ott fekszik a stájer fiú is, ki lehet, hogy Erdély védelmében hozta meg véráldozatát. A háború összehozta távoli vidékek, idegen országok fiait a mieinkével. S meghaltak abban a tudatban, beléjük vésődött szent meggyőződésben, hitté magasztosult elgondolásban, hogy olyan ügyért adták ifjúságuk csodás felbuzdulását, férfi koruk komoly alkotóképességét, melynek megvalósulása megérdemli a hozott áldozatokat.

És mi itthon maradottak, kik a háború iszonyatát csak letompítva: az aggodalom, féltés és álmatlan éjszakák sötét képein keresztül ismertük meg, mi mit tegyünk, hogy méltóak legyünk elesett hőseinkhez? Elég-e a rájuk gondolás s az áhitatos éjg felhallatszó ima? — Egy benső hang ezt feleli: nem elég! Csak akkor leszünk hozzájuk méltóak, ha azt a munkát, amiért ők sokat ígérő életüket feláldozták, tovább folytatjuk. Ők meghaltak mi értünk s küzdelmükkel biztosítják hazánk fennmaradását és fejlődését. Nekik köszönhetjük, hogy nem román sakálók üvöltének az alföldön, hogy az orosz farkas immár csak távolból csattogtatja felénk félelmetes fogait. Ők, e ma már néma harcosok akadályozták meg, hogy az olasz hiéna fel nem falta halottak vélt országunkat. Ők küzdöttek a földön és föld alatt, az égen és vízben, mint a mesék törpéje, ki leküzdi a gonosz szellemeket és felszabadítja az elátkozott tündérvilágot.

Nekünk magyaroknak oly sok nagy emberünk volt ezer év alatt, kezdve a hét vezértől, egész szabadságharcunk befejezéséig. Mindenütt szent ügyekért könnyen és bátran meghalni vágyó hőseket találunk. De sehol annyi felbuzdulást és együttvéve tíz véres század alatt annyi hazáért feláldozott életet nem tudunk, mint az elmúlt három esztendőben. S ép ezért, ha országunk minden lélekharangja egyszerre megszólalna s az elnémult ágyukból újra mély zengésű s imára szólító harangokat öntenének, mind nem lenne elég, hogy általuk méltóan fejezzük ki megemlékezésünket... Szegény halott fiúk! Ha sirotokat fel tudnánk díszíteni Gül Baba csodás rózsáival, ha koszoruba kötnénk érdeink minden borostyánját s millió asszony és lány kötényébe gyűjtené kertje minden illatos virágait és véget nem szakadó menetben elzarándokolnának távoli és közeli sirotokhoz, talán ez eléggé kifejezné meg nem szűnő hálánk sajnálatunk és bámulatlank! Elszállunk hozzájuk a képzelet és szeretet étheri szárnyain és megöntözzük sirotokat lelkünk legforróbb könnyeivel, hogy ne fájjon a halál és ne fájjon a miattatok üressé vált élet!

Háborus divatok.

Tapolca, 1917. október 31.

Ne ijedjenek meg és ne gondolják a „Tapolczi Lapok” komoly olvasói, hogy a legújabb női divatról, a szoknyák bőségéről, a kabátok hosszúságáról és több efféléről akarok írni. Távol legyen ez tőlem! A férfi divatról pedig nem is igen lehet írni a legjobb akarat mellett sem, hisz mostanában leginkább csak katonaruhákat láthatunk. A civilek többnyire öregebb urak, kik nem sokat törődnek a divattal. Igaz, hogy nincs is semmi észszerűség a divatban.

A háború folyamán borzasztóan és rohamosan megdrágultak a szövetek és ép ilyen arányban lettek bővebbek a szoknyák és hosszabbak a kabátok. A háborus divatban nincs egy csepp észszerűség sem, de annál több udvariatság, hogy ne mondjam gorombaság. Miben is nyilvánulnak csak a háborus divatok? Lépjünk be a legközelebbi fűszer és csemegeüzletbe, hol évek óta hü és jó vevők vagyunk. Háború előtt a kereskedő ajtót nyitott és földig hajolt előttünk és „mit parancsol nagyságos uram vagy asszonyom” kérdéssel udvariaskodott. Azaz csak most tűnik fel előttünk ez udvariasságnak, mert bezzeg ma állhatunk egy óráig is a boltban, míg végre egy kis inasnak eszébe jut megkérdezni, hogy mi tetszik. És a mi tetszik az, a legtöbbször nincs, vagy ha van, csak annyi, ami éppen a kereskedő családjának és sógorságának elég. Vevők azok most nem sokat számítanak. Azonban, ha egy szegény asszony elkeseredettségében, hogy gyermeke beteg és éjjel nem tud világitani, kisse kikel magából és magasabb hangon kér keservesen szerzett pénzéért petroléumot, akkor még kidobással is fenyegetik.

A legutóbbi cukorkiosztásnál elküldtem jegyemet az üzletbe, mert már nehezen vártnak a cukrot. Visszajön a cseléd, hogy „nem adnak még kérem, majd holnap kell érte menni.” Elmegy holnap reggel, de sok a dolog, délután jöjjön. Délután harmadszor megy a leány a cukorért, de akkor már elfogyott. És így cukor nélkül maradtam volna, ha más valaki meg nem könyörül rajtam.

Most pedig menjünk tovább a mézáróshoz, hisz hust is csak kell enni az embernek. Az igaz, de mennyi gorombaságot kell lenyelnünk, míg egy ebédre valót megvásárolhatunk. A piacról egész regényt lehetne írni. Próbáljunk csak alkudni, vagy legyen bátoraságunk például egy káposztáért 3 koronáért ígérni, mikor azt 4 koronáért akarják adni. Még örülni kell, ha csak apró gorombaságot kapunk. Ha libát vagy csirkét akarunk venni, először is arra kell ügyelnünk, hogy valaki a hátunk mögött ki ne kapja azt kezünk közül alkudozás közben (tekintettel a sok vevőre és kevés eladóra.) Ha végre nagy nehezen sikerült jó borsós áron megvenni valamit, akkor az eladó szomszédja addig mondogatja, „de bolond volt komámasszony, hogy annyit oda adta,“ míg visszadobják a pénzt és „adja vissza a ludamat, inkább leölöm magam” kiáltással fordul felénk a kedves komámasszony.

De vigasztaljon bennünket az a tudat, hogy most csak mindenütt így van és lesz még majd jobb világ is! „Lesz még szőlő, lágy kenyér”, csak muljon el ez a csunya, rémes háború! Megérjük azt az időt, midőn ismét a vevők kellene az eladóknak, nem pedig megfordítva! Habár vannak azok között is tiszteletreméltó kivételek.

Csak haladjanak elő katonáink, magyar vitézeink tovább is előre az olasz síkságon akkor nemsokára elmúlnak a háborus divatok. És ha egyszer béke lesz, ki törődik akkor már a divattal?

ANONYMUS.

Frank Bernát kékkuti birtoka egészben vagy holdankint is eladó. Bővebbet a tulajdonos Tapolcán.

Burgonyatenyésztés csiráról.

A háborukiszámíthatatlan pusztításai mellett a kényszer helyzet és az emberi leleményesség sok olyan hasznos dolgot eredményezett, amelyre a béke időben alig gondolt a kényelemhez szokott ember. A technika, vegyészet oly óriási lépést tett, a háboru évei alatt, igy, hogy ezt is a kényszerhelyzet szülte, amely békés időkben talán évtizedek eredménye lett volna.

Igy van ez a gazdálkodás terén is. Gépek alkalmazása, a terület okos kihasználása, a természetmennyek sokoldalú felhasználása, feldolgozása, új tenyésztési és termelési módok alkalmazása, mindmegannyi háborus eredmények.

A burgonyatenyésztés egy új és igen eredményes módjáról volt alkalmunk személyesen meggyőződni. Ez pedig a *burgonya-nak a csirájáról történő tenyésztése*, ami a mai drágasági viszonyok között és élelmi-szerhiányban fontos közgazdasági és közéletelméleti kérdés.

Viriusz Vince balatonszepezi földbirtokos tett kísérletet a burgonyának csiráról való tenyésztéséről oly eredménnyel, amely bámulatra ejti az embert és kell, hogy követésre buzdítson mindenkit, aki csak kerti művelésben is tenyész burgonyát. Kísérleje meg tehát mindenki, hacsak néhány fészekben is a burgonyatenyésztés ezen új módját, hogy személyesen győződjék meg annak előnyéről, hasznáról.

Egyébként a tenyésztés módját a nevezett kísérletező elbeszélése után a következőkben adjuk.

A talaj porhanyóan előkészítendő, amelybe a burgonya szokásos vetéstávolságának megfelelően egy-egy arasznyira négyzet alakban négy burgonyacsirát — amint azt a burgonyáról letörjük — kell függélyes helyzetben, ültető fával a földbe dugni olyképen, mintha valami palántát ültetnénk, úgy, hogy egy-két centiméternyit a földből kiálljon. Ha a talaj száraz volna, ugy kevés öntözéssel beiszapoljuk. Más különös munkát nem kíván. További művelése hasonlóképen történik, mint a gumó útján történő termelésnél.

Csiranyerés céljából a burgonyát március végén a pince vagy más burgonyahelyiségben világosabb helyre rakjuk. A lecsirázás után a csirák a leirt módon elültetendők, a burgonya pedig felhasználható, vagy még külön el is vethető.

A csira után történő termelés különösen kerti művelésnél érvényesül.

Előttünk történt felszedésnél láttuk, hogy egy-egy fészekben 12—21 leginkább nagyra kifejlődött ép, egészséges burgonyagumó volt.

Bemutatásul lapunk kiadóhivatalában közszemlére tettünk egy fészek csirából termelt burgonyát.

Ajánljuk a gazdálkodóknak, hogy ez új termelési móddal kísérletet tegyenek, hogy maguk győződjék meg annak sikeréről, amely nemcsak a háborus időkben, hanem a béke napjaiban is meghálálja fáradozásunkat és termelésünket szaporítjuk azzal, amit máskor szemétre szoktunk vetni.

A Kossuth Lajos utca 46. számú házamban egy

3 szobás lakás

a hozzátartozó mellékhelyiségekkel együtt kiadó, január hó elsejére.

Eladók 2 fedeles kocsit

is, mely a házban van.

KOCSI GERGELYNÉ

Ujpest, Szép-utca 25.

Előjegyzés tarló (kerék) répara.

HERTELENDY Ferencz lesencetomaji földbirtokosnál tarló (kerék) répara előjegyzések felvételnek.

HIREK.

Érzések.

Csöngetett ismét a Végzet: a kárpit felgördült és egy új felvonása kezdődött a végzetes tragédiának. A mennyei színpadon a felhőbe öltözött hegyek övezik, melyeket óriási biborfoltok tarkítanak; s a zene: a szenvedés bánatos hangjának s az öldöklő szerszámok fülsiketítő orgonájának fölséges harmoniája. Oda lopodznak még a színre: az Aggódás, a Szeretet, mint az égi jelenet néma, láthatatlan statisztái. És ott áll a szín közepén, hóval fedett hegy ormán a sors által odaállított, meggyőtt ember.

Ember és Élet egy pirosarcu, üde gyermek képében, Ember és Élet egy, a munkában meghajolt és a szenvedéstől megkínzott apa személyében. Apa és fia, a legmeghittebb, szeretni legjobban tudó rokonok, a dráma hősei, akiket a szenvedni türes és a sok bánat még közelebb hozott egymáshoz, szóltanul bámulnak bele réveteg tekintettel a velencei meseország tündéri panorámájába.

Egymás vállára borulva szóltanul, meghatottan, mozdulatlanul. És eléjük tárul teljes pompával a boldogság, a tavasz vége-láthatatlan örökzöld mezeje, amint a rajtuk kigyozó patakok lágy csobogásával egybeolvad az elriasztott madarak ezreinek hangos csipogása. S megindultan nézik ezt ők, a felujult liviusi harcok elcsigázott alakjai.

Titokban talán egyet gondolnak. Egyszerre csordul ki a tiszta gyermeki szemből, a homályosabb apai szemből egy-egy forró, minden drámai jelenetnél többet mondó könnycsepp, végigfutva ez egy ifju, sima arcon, amaz pedig a gondszántotta barázdák ráncos redőiben. Egy gondolat szülte mind a kettőt: az anya, a hitves s az otthon gondolata. Mert ezek ott nincsenek, a közös anya: a föld is idegen, s az csak közös — sirhalom. Nem szól egyikök sem; az apa az igaz szeretet forró lehelletével megcsókolja gyermeke homlokát... s a megható jelenetre ráborul a messzeség nehéz, átláthatatlan fátyola.

Ti sok, sok ismeretlen apa és gyermek, kik elkábulva az idegen vidék fényétől, az imént talán titokban együtt szőttétek a hazatérés ábrándjainak aranyszálait; s akik közül sok fölé ma már talán az Elmulás kegyelettel emel jeltelen sirhantot a lehulló falevelek sárga avarából: érettek az aggódás, a szeretet, a könnyörgés hangjai a legváltozatosabb formákban szállanak az Ég felé.

Faragó Imre

Ófelsége névnapja. Ma ünnepli a nemzet új királyának névnapját első alkalommal, azzal a hazafias érzélemmel, amellyel a nemzet a felkent és megkoronázott királya iránt mindig viseltetett.

Halálozás. Súlyos veszteség és mély fájdalom érte városunk közbecsülésben álló orvosát, dr. *Varjas* Gábort, édes anyja, özv. *Weisz* Gáborné elhunytával. A pénteken volt temetésen megnyilvánult részvét nyújtson dr. *Varjas* Gábor orvosnak és családjának enyhülést fájdalmukra.

A fősolgabíró helyettesítése. Zala vármegye főispánja dr. *Sághydy* Jenő betegsége idejének tartamára a tapolczai fősolgabírói hivatal vezetésével *Botka* Andor zalaszentgróti tb. fősolgabírót bizta meg.

Hősök emléke. — A tapolcai izr. elemi népiskola folyó hó 5-én, hétfőn délelőtt 10 órákor, a hősi halált halt katonáink emlékére gyászünnepelet tart, melyre a hatóságokat, testületeket és iskola barátokat tisztelettel meghívja

az iskolaszék.

A bort is drágítják. A pénzügyminiszteriumban most készül a bor megadóztatására vonatkozó tervezet. Ugy értesülünk, hogy a boradó hektóliterenkint 40 korona lesz. — Talán még sem lesz ily magas!

A József kir. Herceg-Szanatórium javára történt Mindenszentek illetőleg halottaknap gyűjtésre kiadott perselyek és tarsolyok még nem érkeztek mind vissza, így a gyűjtés nyilvános elszámolását jövő alkalommal közöljük.

Szigethy Ödön
titkár.

Pollák Adolfné
bizottsági elnök.

Adományok az Erzsébet-kórház kápolnája javára. *Takács* Jenőné 110 koronát, *Ley* Anna 100 koronát adományoztak a tapolczai Erzsébet-Kórház kápolnája javára, amelyen *Ley* József prépost-plébános négy darab oltárgyertyatartót és feszületet szerzett be. A nemes célra hozott adományok önmagukban hordják dicséretüket.

Hajómenetrend a Balatonon. November hó 1-től a hajózás beszüntetéséig, Balatonboglár—Révfülpö—Badacsony állomások között a következő menetrend van. Balatonboglárról Révfülpöre indul délelőtt 11 óra 45 pkor és este 6 ó 55 pkor. Csak november hónapban minden csütörtökön és vasárnap Révfülpörről—Badacsonyba indul délelőtt 12 óra 30 pkor, Badacsonyról—Révfülpöre ugyancsak az említett napokon délután 2 óra 15 pkor. Révfülpörről—Balatonboglárra minden nap délelőtt 10 óra 35 pkor és délután 3 óra 15 pkor.

Elhalasztották a vasutak megrágítását. Tudvalevő, november elsején akarták a vasutak megrágulását behozni. A hírek szerint azonban az új tarifa csak november 15-én, vagy december elsején lép életbe, mert még nem végeztek az előmunkálatokkal.

Rekvirálják a teát. — A Közéletelméleti Hivatal legközelebb rekvirálni fogja a teakészleteket, melynek maximális árát 50 koronában állapította meg.

Az iskolákban tanítani fogják a csecsemő védelmet. Megbízható forrásból értesülünk, hogy az elemi iskolákban és a gazdasági ismétlőiskolákban, mint kötelező tárgyat, tanítani fogják az egészségügyet és pedig különös figyelemmel a csecsemővédelemre, hogy úgy a fiúk, mint a lányok tudják, miként kell gondozni kis testvéreiket, miként kell bánni a csecsemőkkel, mi válik azok előnyére és mi okozhatja betegségüket. Az oktatást orvosok, részben pedig erre a célra képesített tanerők végzik.

A tejjelátás országos rendezése. A hivatalos lap csütörtöki száma közli az Országos Közéletelméleti miniszter rendeletét a tejjelátás rendezéséről. A kormány elrendeli, hogy minden városban, községben és ipartelepben november 1-től tejjelátvány lépjen életbe. Kivételt csak olyan gazdasági jellegű s tizezezernél több lakossal rendelkező városok és községek képeznek, amelyeknek tejszükséglete a környékről biztosítva van. A tejkiosztásban, amelyet a tejjelátásos városokban a hatóság végez, a következők részesülnek előnyben: 1. Két éven aluli gyermekek és a viselős nők. 2. Kórházak, szanatóriumok és lakásukon ápolott beteg. 3. két és hat év közti gyermekek. 4. Hetven éven felüli öregek. 5. Emberbaráti intézmények. 6. Egyes családok háztartása s legutoljára a kávéházak. Két éven aluli gyermek és viselős nő részére 1 liter tej. Öregek és betegek részére fél liter jár naponként.

A tapolczai izr. hitközség az ő tanítóért. Tudvalevő, hogy a felekezeti tanító az állami tanítókkal szemben 600 koronával kevesebb háborus segélyt élveznek. Általában a felekezeti tanítók nemcsak a szolgálati időre eső pótléktól, de más egyébnél is sok kedvezménytől esnek állami kartársaikkal szemben, pedig tudvalevő, hogy a felekezeti iskolák tanítói még a hitoktatást is végzik. De eltekintve még ettől is, az egyenlő elbánás, ugyanazon munkáért éppen nem érvényesül a felekezeti tanítóknál. Az állam kívánatosnak tartja ugyan, hogy a felekezeti iskolák fenntartói tanítóik fizetését az államiakéval egyenlően kiegyenlítsék. Azonban hol teszik meg ezt önként a felekezeti iskolák fenntartói? Ha pedig jogos és méltányos kérelmükkel állnak elő a felekezeti tanítók, akkor egész vesszőfutáson kell keresztül menniök sokszor olyanok részéről,

